

потвърждение на всяка смъртна присъда със султанско ираде, а за нарушителите на процедурата се предвиждат най-строги наказания, независимо от мястото, което заемат в административната йерархия. Вероятно мерките, засягащи издаването, влизането в сила и изпълнението на смъртните присъди, са провокирани от страстната борба срещу смъртното наказание, която в Европа за първи път подеват писателите от епохата на Просвещението. Това дълбоко хуманно движение, чието начало се свързва с името на Бекария Зюненфелс (1764 г.), добива широки размери през първите десетилетия на XIX век и намира своите последователи и в Османската империя, най-вече сред реформаторите с проевропейска ориентация.² Новото законодателство в Европа се използва като образец за юридическите преобразования в Турция, разбира се съобразно нейните традиции.

ПО ПЪТЯ КЪМ МОДЕРНИЗИРАНЕ НА ПРАВНАТА СИСТЕМА

Двете основни задачи на Високата порта по пътя към модернизиране на правната система включват изработването на конкретни закони, съответстващи на духа на реформите, които успешно да се прилагат към всеки гражданин на Османската империя независимо от неговата конфесионална и етническа принадлежност, и създаването на светски съдебни органи, които, съществувайки наравно с шериатските съдилища, да правораздават по новите правила.³ Реформистки настроените кръгове отчитат необходимостта от новото законодателство да бъдат отстранени предписанията на обичайното право и да бъдат съставени кодекси, които, съблюдавайки юридическите принципи на исляма, да бъдат приложими за всички общности. Първите опити в това направление са направени в областта на наказателното право още преди официалното обнародване на Гюлханския хатишериф. През 1837 г. един от сподвижниците на султан Махмуд II /1808 - 1839/ - Кечеджизаде Иззет, разработва проект за "Закон за наказанията", насочен срещу корупцията и безчинствата на чиновниците. Проекти, предвиждащи безкомпромисни мерки срещу злоупотребите сред съдебните и държавните чиновници, са подготвени и през 1838 г.⁴

Първият съдебен орган от нов тип е основаният през 1838 г., малко преди смъртта на султан Махмуд II, Висш съдебен съвет, чиито правомощия като законодателен орган са разширени при управлението на неговия приемник - султан Абдул Меджид /1839 - 1861/. Основната задача на съвета, в който влизат най-добрите юристи и администратори, даващи тон и олицетворяващи епохата на Танзимата, е да подготвят законодателни текстове, които да улеснят реформите. Първата решителна стъпка в тази посока е приетият на 3 май 1840 г. Наказателен закон (Джела кануннамеси).⁵ Поради универсалността на този акт и важността му за всички поданици на империята той е преведен на български език в Габрово от Калист Л. Хамамджиев и още през 1841 г. отпечатан в Букурещ. Законът, въпреки сериозните си недостатъци, е силно повлиян от новите идеи. В преамбюла му е подчертан един от основните принципи на Танзимата - равенството на всички граждани пред зако-